

ПЕДАГОГ ҚЫЗМЕТІНДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІҢ МАҢЫЗЫ

*Ақпарова Ж.¹, п.ғ.к., профессор, «Bolashaq» Академиясы
Қарағанды, Қазақстан, e-mail: zhan_mus@mail.ru

Аңдатпа. Мақала цифрлық технологияларды қолдану арқылы Қазақстан халқының өмір сүру сапасын жақсарту мәселелеріне, сондай-ақ ұзақ мерзімді перспективада ел экономикасын дамытудың жаңа траекториясына көшу, цифрлық экономиканы құру, білім беруді қашықтықтан оқытуға көшу аясында әлемдегі қазіргі пандемиялық жағдайға байланысты онлайн жүйесінде оқыту үшін міндетті және қажетті болып отырған жаңа құзыреттерге, оның ішінде цифрлық құзыреттіліктерді меңгеруге байланысты мәселелерге арналған.

Мақалада тақырыпта берілген негізгі ұғымдар, олардың ішінде педагогтың алдында, бүгінгі өмір жағдайына байланысты туындап отырған цифрлы технологияларды тез арада меңгеру талабына сай болуы, сонымен қатар, жаңа жағдайда жұмыс істеу үшін өз құзыреттіліктерінің көлемін кеңейту мәселелері де қарастырылған. Ерекше көңіл бөлінген аспектілер: «құзыреттілік», «цифрлы құзыреттілік», «педагогтардың компьютерлік сауаттылығы мен цифрлы құзыреттілігі» ұғымдарының зерттелу деңгейлері.

Сонымен қатар, білім беру қызметін табысты жүзеге асыру үшін педагог талап ететін құзыреттердің топтары берілген және әртүрлі елдердегі цифрлы құзыреттіліктерінің тұжырымдамаларына, шетелдік құзыреттіліктің ұлттық модельдеріне шолу жасалған.

Мақаланың соңында педагогтың цифрлық құзыреттілігін қалыптастыру, дамыту үрдісі және болашақ жас мамандарды заман талабына сай дайындауда жүргізілген «Bolashaq» Академиясының іс-тәжірибесі берілген.

Тірек сөздер: құзыреттілік, цифрлық құзыреттілік, білім берудегі цифрлық құзыреттіліктің маңызы, педагог, педагогтың цифрлық құзыреттілігінің мәселелері.

Негізгі ережелер

Қоғамның үздіксіз ақпараттандырылу жағдайында тұлғаның, оның ішінде педагогтың құзыреттілігі маңызды мәселе болып табылады.

«Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасының мақсаттары орта мерзімді перспективада Қазақстан Республикасы экономикасының даму қарқынын жеделдету және цифрлық технологияларды пайдалану есебінен халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, сондай-ақ ұзақ мерзімді перспективада Қазақстанның экономикасын болашақтың цифрлық экономикасын құруды қамтамасыз ететін түбегейлі жаңа даму траекториясына көшіруге жағдай жасау болып табылады. Осы мақсатқа қол жеткізу дамудың екі бағыты бойынша жүруді білдіреді: «Қазіргі экономиканы цифрландыру» - нақты сектордағы нақты жобалардан тұратын прагматикалық бастауды қамтамасыз ету, экономиканың қазіргі салаларын, мемлекеттік құрылымдарды цифрландыру және оларды технологиялық қайта жабдықтау жобаларын іске қосу және цифрлық инфрақұрылымды дамыту. «Болашақтың цифрлық индустриясын құру» - адами капиталды дамыту деңгейін көтеру, инновациялық даму институттарын құру және жалпы алғанда, цифрлық

экожүйені қарқынды дамыту есебінен ұзақ мерзімді орнықтылықты қамтамасыз ету, елдің цифрлық трансформациялауды іске қосу. Бағдарламаны іске асырудың бес негізгі бағытының бірі – «Адами капиталды дамыту»-жаңа жағдайға - экономикасына көшуді қамтамасыз ету үшін креативті қоғам деп аталатынды құруды қамтитын түрлендіру бағыты. Бұл бағыттың негізгі талаптарының бірі: Білім берудің барлық деңгейінің мазмұнын барлық мамандардың цифрлық дағдыларын дамыту арқылы толығымен қайта қарау қажеттігін көрсетуінде [1].

Сонымен қатар, соңғы оқу жылдарында әр педагог интернет материалдарын қолдануды, заманауи бағдарламалармен жұмыс істеуді өзінің қабілеті мен мүмкіндігіне қарай игерді. Бірақ әлемде болып жатқан пандемияға қатысты жағдай педагогтың цифрлық іскерлігі мен дағдыларының міндетті және қажет бола бастағанын көрсетті.

Осыларға байланысты, педагогтың сандық сауаттылығы дегеніміз не? Жаппай цифрландыруға байланысты педагогтардың қандай дағдыларына сұраныс көбейді? Қандай цифрлық құзыреттіліктерді дамыту қажет? - деген сияқты сұрақтар саны артты.

Кіріспе

Жаңа ғылыми бағыттар шеңберінде ЖОО оқытушылары қолданыстағы білім беру жүйесін реформалау үшін маңызды әлеуетке ие болуы керек, бұл олардың педагогикалық қызметінің орталығы тұлғалық және кәсіби өсу тетіктерін игеруге ауысқан жағдайда ғана мүмкін болады. Осы позицияларда батыста жоғары білім берудің персонологиялық моделі сұранысқа ие болып отыр. Ондағы негізгі идея - педагогқа жеке және кәсіби өзін-өзі жүзеге асыруына жағдай жасалған кезде ғана ол болашақ маманның жеке басын дамыта алатыны [2].

Кәсіби қызметтің жетістігі мен тиімділігі тек кәсіпқойлықпен ғана емес, сонымен қатар бірқатар жеке және әлеуметтік-психологиялық құзыреттіліктермен байланысты деген идеяны алғаш рет Д.С. Макклелланд өзінің «Зияткерлікті емес, құзыреттілікті тексеру» жұмысында ұсынды[3]. Ол өз жұмысында интеллект деңгейі маманның өз ісіне шебер болуының бірден-бір себептерінен алыс екендігін көрсетті.

Осы тұрғыда Санкт - Петербургтегі «Жоғары экономика мектебі» Ұлттық зерттеу университеті, білім беру институтының цифрлық түрлендіру зертханасының меңгерушісі, техника ғылымдарының кандидаты Иван Карлов мұғалімдерге арналған бірінші бүкілресейлік онлайн кездесу кезінде жасаған өзінің баяндамасында: «Цифрлық құзыреттілік педагогтың жаңа, цифрлық ортада жұмыс істеуге және білім беру үрдісінің басқа қатысушыларымен өзара әрекеттесуге мәжбүр болуымен байланысты.

Цифрлық құзыреттіліктер қашықтықтан оқыту жүйесі енгеннен кейінгі оқытушының түбегейлі жаңа, цифрлық ортада жұмыс істеуге мәжбүр болуымен және білім беру процесінің басқа қатысушыларымен: студенттермен, басқа оқытушылармен, басшылық және әкімшілікпен, сондай-ақ оқу процесіне қатысатын үшінші тұлғалармен қарым-қатынаста болуына

байланысты екенін түсіну өте маңызды. Мұның бәрі цифрлық ортада жасалуы керек. Оның біз көретін нәрседен басты айырмашылығы:

- өзара іс-қимыл негізделетін мүлдем басқа принциптер. Педагогтардың көпшілігінің коммуникацияға деген көзқарасы мүлде басқа болғанымен өз іс-тәжірибелерін цифрлық ортаға жай көшіруге тырысқаны байқалған. Сондықтан жаңа жағдайда жұмыс істеу үшін жаңа құзыреттіліктер қажет» - деген [4].

Материалдар мен әдістерге сипаттама

Олай болса, бүгінгі күннің өзекті мәселелерінің бірі болашақ ұрпақты жаңа заман талабына сай, жан-жақты дамыған, цифрлы сауатты тұлға дайындайтын жоғары оқу орындары педагогтарының цифрлық құзыреттілігі.

Цифрлық құзыреттілік - ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданудағы түрлі мәселелерді шешу мүмкіндігі.

Орындалған жұмыстың сапасы бірқатар құзыреттермен байланысты. Д.Равен көрсеткендей әрбір жеке құзыреттілік үш құрылымды қамтиды:

- маманның мотивациясы мен жеке құндылықтарына негізделген әрекет қабілеттілігі;

- адамның қоғам құрылымын және олардың әлеуметтік рөлдерінің ерекшеліктерін түсінуі;

- не өзі жұмыс істейтін ұйым ішіндегі процестерді түсіну [5].

Зерттеушілер А.Ю.Гузенко, А.Кузин білім беру мекемелері түлектерінің және жалпы халықтың ақпараттық құзыреттілігін еуразиялық интеграцияның шарты деп санай отыра, олар жаһандық проблеманы шешу - адамдарды өмірдің жаңа жағдайларына және жоғары автоматтандырылған ақпараттық ортадағы өмірі мен кәсіби қызметіне дайындау қажеттілігін мойындайды [6].

Ф.К.Тубеева өзінің еңбегінде қазіргі заманғы педагогтардың компьютерлік сауаттылығының төмендігі мен педагогикалық мәселелерді шешуде ақпараттық технологияларды қолдана алмауын атап өтеді [7].

Нәтижелері

Мәселеге байланысты әдебиеттерді зерттеу «құзыреттілік» ұғымының негізгі сипаттамасын бөліп көрсетуге көмектесті. Мысалы, Л.К. Иляшенко мен Л.М. Мешкова «Құзырет» пен «Құзыреттілік» ұғымдарының мәнін аша отырып, оларға сипаттама береді. «Құзырет» «құзыреттілікке» қарағанда кеңірек. Оған танымдық біліммен қатар мотивациялық, қатынастық және реттеуші компоненттер де кіреді. Мазмұны тұрғысынан құзыреттілік әлеуметтік нормалар мен құндылық бағдарларын игеру мен сәйкестендіру процестерін, оларды өз қызметінде жүзеге асыра алу қабілетін және құндылық ретінде өз кәсібіне деген қатынасты біріктіреді [8].

Ал, Қазақстандық ғалым-зерттеушілер Таубаева Ш.Н., Лактионова С.Н. құзыреттілік деп белгілі бір контексттегі мақсатқа жету үшін алынған білім, білік және дағдыларды өмірлік тәжірибеге кіріктіру қабілеттілігі мен дайындығын сипаттайтын тұлға қасиеттерін түсінеді. Құзыреттілік дегеніміз - кәсіби міндеттердің орындалуын, мақсатқа жетуді және нәтиже алуды

қамтамасыз ететін іс-әрекетті сапалы түрде жүзеге асыру. Ал құзырет дегеніміз - стандарттар мен қоғамдық үміттерге сай келетін қызметті сапалы жүргізу [9].

Майгельдиева Ш.М. айтуынша «Құзырет пен құзыреттілік білім, білік, дағдыларда негізделген, бірақ құзыреттілік нәтижелерге, пәнге, объектіге, қызмет процесіне және құралдарға деген қатынасты да қамтиды. Біз құзыреттілікке негізделген тәсіл туралы айтатын болсақ, оқудың күтілетін нәтижелері оқушылардың құзыреті мен құзыреттілігі болады дегенді білдіреміз. Жалпы алғанда, құзыреттілік тәсіл дегеніміз: мақсаттарды анықтау, мазмұнды таңдау, оқу үдерісін ұйымдастыру, білім беру технологияларын таңдау және нәтижелерді бағалау [10].

Талқылау

Олай болса, құзыреттіліктің бүгінгі күнде ерекше, болашақтың цифрлық экономикасын құруды қамтамасыз ететін түбегейлі жаңа даму траекториясына көшіруге жағдай жасауға, болашақ жас мамандарды заман талабына сай дайындауға керекті жаңа түрі цифрлық құзыреттілікті қарастырайық.

Цифрлық құзыреттілік - бұл 21 ғасырдағы құзырттіліктің жаңа түрі. Ғалымдар сұранысқа ие құзыреттерді цифрлық экономикаға көшу кезінде анықтайды. Осылайша, американдық ғалымдар тобы цифрлық құзыреттіліктер мен олардың дәйекті дамуы үшін қажетті шарттарды анықтап, оның ішінде оларды жоғары білікті студенттер мен оқытушылар құрамының пәнаралық көшбасшылық қабілеттеріне қосады. Г.Раско, Э.Оборн, М.Барретт атап өткендей, ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуымен болашақтың құзыреттілік шеңбері кеңейіп келеді, олардың арасында цифрлық технологияларды иелену өзгеріп отырған цифрлі әлем жағдайларына тез бейімделуге мүмкіндік береді [11]. G. Rasko, E. Oborn, M. Barrett [12], H. Barr, J. Ford, R. Grey, N. Helm және басқалары айтқандай [13] ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуымен болашақтың құзыреттілік аясы кеңеюде, олардың арасында цифрлық технологияларды иелену цифрлық әлемнің өзгермелі жағдайларына тез бейімделуге мүмкіндік береді [14].

Алайда, қазіргі уақытта ғылыми әлемде де, белгілі бір қызмет саласында да цифрлық технологиялар мен интернет-ресурстарды қауіпсіз және тиімді пайдалану үшін қажетті дағдылар мен машықтардың бірыңғай тізімі жоқ. Цифрлық құзыреттіліктің ең толық тізімі С.Карретеро, Р.Вуорикари, Ю.Пуни модельдерінде келтірілген. Авторлар сегіз біліктілік деңгейі және пайдалану мысалдары бар азаматтарға арналған цифрлық құзыреттілік жүйесін ұсынады. Цифрлық құрылғылармен жұмыс жасаудың тек техникалық дағдыларының ішінде мұғалімдердің педагогикалық құзыреттілігінің ажырамас бөлігі болып табылатындарды бөліп көрсетуге болады. Сонымен, білім беру қызметін табысты жүзеге асыру үшін мұғалім талап ететін құзыреттердің бірінші тобына ақпараттық сауаттылыққа (digital fluency) байланысты құзыреттіліктерді жатқызуға болады: цифрлық ортада ақпарат пен мазмұнды табу, талдау, түсіндіру және сыни тұрғыдан бағалау мүмкіндігі. Екінші топқа цифрлық ортадағы қарым-қатынас пен ынтымақтастықтың дағдылары мен

дағдылары жатады - бұл цифрлық технологиялар арқылы өзара әрекеттесу қабілеті, және оларды пайдалану процесінде және цифрлық ортада қарым-қатынас жасау ережелері мен нормаларын білу, коммуникация стратегияларын белгілі бір аудиторияға бейімдеу, цифрлық ортадағы мәдени және ұрпақ әртүрлілігін ескеру. Үшінші құзыреттілік тобы цифрлық мазмұнды әр түрлі форматта құру және редакциялау, ақпарат пен мазмұнның сапасын өзгерту және жақсарту мүмкіндігімен анықталады. Төртінші цифрлық құзыреттер тобында пайдаланушылардың физикалық және психологиялық денсаулығының қауіпсіздігін қамтамасыз ете отырып, жеке деректерді, құрылғыларды және цифрлық мазмұнды қорғау дағдылары мен қабілеттерін ажыратуға болады. Және де соңғы, бесінші топқа цифрлық құрылғылармен жұмыс жасау кезінде туындайтын техникалық мәселелерді анықтау және оларды шеше білуге байланысты құзыреттер кіреді [15].

Ресейлік ғылыми әдебиеттерде ғалымдар цифрлық құзыреттіліктің инновациялық модельдерін ұсынатын бірқатар зерттеулер бар. Мысалы, М.В.Полевая цифрлық экономика маманы үшін құзыреттілік моделінде дағдылардың үш тобын ажыратады: әлеуметтік-мінез-құлықтық, когнитивті және цифрлық. Профессор цифрлық дағдыларға жүйелерді құру (бағдарламалау, қосымшаларды жасау, өндірістік жүйелерді жобалау) және ақпаратты басқару (деректерді өңдеу және талдау) жатқызады. Мақалада шетелдік құзыреттіліктің ұлттық модельдеріне шолу жасалған. Әр түрлі елдердегі сандық құзыреттіліктердің тұжырымдамаларына ғана назар аударайық: Ұлыбритания / Ирландия - ақпараттық менеджмент; Норвегия - сандық құралдарды пайдалану мүмкіндігі; Австралия - ақпараттық және компьютерлік сауаттылық; Сингапур - ақпараттық дағдылар.

Қазақстандық ғалым, тестілеу орталығының директоры, п.ғ.к., қауымдастырылған профессор Д.Н.Исабаева: «педагогтың коммуникативті сауаттылығы дегеніміз қалыпты жағдайдағы қарым-қатынастан цифрлық коммуникацияның айырмашылығын түсінуі, қазіргі коммуникация құралдарын (әлеуметтік желілер, мессенджерлер) қолдану білігі мен дағдысы, цифрлық ортада қарым-қатынас жасай білу этикасы мен нормаларын саналы түсінуі. Сондай-ақ, педагогтың технологиялық инновацияларға қарым қатынасы оның технологиялық трендтерді түсінуі, қазіргі технологиялармен (гаджеттер, қосымшалар) жұмыс жасауға дайындығы, технологиялық инновацияның қоғам дамуы мен өзін дамытудағы пайдасын түсінуі ретінде анықталады»- дейді.

Теориялық көзқарастарды түйіндей келе бүгінгі күні бүкіл әлемде педагогикалық қауымдастықтың үлкен назары жаңа цифрлық құзыреттіліктерді шұғыл қалыптастыруға бағытталғанын атап өткен жөн.

Осы тұрғыда, жоғарыда айтылған ғалымдар еңбектеріндегі теориялық негіздерді басшылыққа ала отыра, бүгінгі күндегі педагогтың құзыреттілігінің жаңа түрі - цифрлық құзыреттілікті қалыптастыру, дамыту және болашақ жас мамандарды заман талабына сай дайындау ниетінде жасалған «Volashaq» академиясының тәжірибесіне тоқтала кету жөн болар.

Педагогтар қазіргі кезде «педагог-орта-студент» өзара әрекеттесу процесіне белсенді қатысады, олар студенттердің қызметіне әртүрлілік пен қызығушылық әкеледі, өздерін жаңа қырынан ашады. Алайда, барлық педагогтар білім беру процесін ұйымдастыруда цифрлық ресурстарды пайдалануға бүгінгі күні мүдделі.

Онлайн-курстарды «Bolashaq» академиясының оқытушылары «Аралас оқыту» моделін енгізу үшін әзірледі (ағл. «Blended Learning»). Бұл модель дәстүрлі бетпе-бет оқыту моделін қашықтықтан оқыту технологиясымен толықтыру үшін қолданылады. «Bolashaq» академиясында мұндай модель академияның электрондық синхронды және асинхронды чаттарымен, білім беру ұйымының веб-сайтымен, электронды кітапханалық жүйелерімен (ЕБЖ), электрондық пошта арқылы академияның электрондық ақпараттық-білім беру ортасымен (ЕАБО) және электронды курстардан тұратын Moodle оқытуды басқарудың ішкі жүйесі (LMS) қолдау табады. Мұның бәрі академияның білім кеңістігін өзгертті, ал оқытушыларда электрондық ақпараттық-білім беру ортасында табысты жұмыс істеуге дағдылар жетіспеді. Қашықтықтан білім беру технологиялары мен онлайн курстарын қолдануға арналған ғылыми-педагогикалық қызметкерлерді сапалы даярлауды жүзеге асыру үшін алдыңғы оқу курстарын талдап, жинақталған тәжірибеге сүйене отырып, ғылыми-педагогикалық қызметкерлерді даярлаудың жаңа моделін жасау қажет болды. Бастапқыда әріптестермен жұмыс Moodle Learning Management System (LMS) функционалдылығымен танысу және оның компоненттерімен жұмыс жасау технологиясын меңгеру үшін жүргізілді. Дайындыққа арнайы жабдықталған аудиторияларда мастер-класстар, семинарлар, жеке LMS Moodle компоненттерін түсініктемелермен қолдану және ғылыми-педагогикалық қызметкерлердің бірдей әрекеттерін орындау бойынша іс-әрекеттерді көрсететін мамандар кірді. Осындай семинарлар соңында педагогтар практикалық тапсырманы өз бетімен орындап, қажет болған жағдайда олар маманның кеңесін ала алды. Тренинг топтар да ұйымдастырылды. Көбіне педагогтар өздерінің кәсіби өмірін өздері басқарып, оны өздері жоспарлап, өздерінің білім маршруттарын саналы түрде құрғысы келді. Өйткені, әр педагогтың өзіндік дайындық деңгейі, өзінің танымдық әлеуеті, жеке психофизиологиялық ерекшеліктері бар. Сондықтан өзінің болашақ қызметінде әр педагог кез-келген уақытта жеке консультация ала алды. Соңғы оқу жылдарында Moodle-ден басқа профессорлық-оқытушылар құрамы Microsoft Teams 365, Zoom, Proctoring жүйесі және т.с.с. сияқты бағдарламалармен танысып, әртүрлі жұмыстарда қолданды. Әрине, мұндай сабақтар мен жеке кеңестер назардан тыс қалмады. Ғылыми-педагогикалық қызметкерлер академияның ЕАБО дамуының белгілі бір кезеңіне қажетті дайындықтан өтті.

Сонымен, өткен 1,5 жылдық тәжірибе көрсеткендей, қазіргі жағдайда педагогтар мүмкіндігінше тезірек білім алуы керек, заманауи технологияларды игеруі керек, оқыту мен өзара іс-қимылдың жаңа құралдарын игеруі керек, сонымен қатар оқытудың барлық тиімді форматтарын күнделікті жұмысына енгізу керек.

Өйткені бұл әлем алдында тұрған цифрлық технологиялар негізіндегі үздіксіз білім беру. Бұдан былай тек осындай жағдайда ғана білімді, білікті, цифрлы салауатты жаңа ұрпақ дайындап, тәрбиелей аламыз.

Қорытынды

Қорыта келе айтарымыз, бүгінде цифрландырудың арқасында әлем бейнесі өзгеруде, адамзат өмірінің барлық салалары өзгеруде, педагогтың рөлі мен аспаптық мүмкіндіктерін өзгертетін жаңа қызмет түрлері, жаңа технологиялар пайда болатындығын мойындауға мәжбүр. Бұл өзгерістер, бір жағынан, оған қойылатын талаптарды белгілейді, ал екінші жағынан, білім беру үрдісінің үздіксіздігін қамтамасыз ететін дамудың қосымша мүмкіндіктерін ұсынады. Олар білім беру үрдісі субъектілері арасындағы ақпараттық өзара әрекеттесудің жаңа парадигмасын анықтайды, оның негізгі бағыттары білім беру процесін жүзеге асыруда электрондық оқыту мен қашықтықтан білім беру технологияларын қолдануды кеңейту болып табылады; интеллектуалды әлеуетті дамытуға, білімді өз бетінше алу, жаңа технологияларды меңгеру құзыреттіліктерін қалыптастыруға бағытталған білім берудің әдістері мен формаларын дамыту.

Қазіргі әлемде туындайтын жағдайлар, олардың белгісіздіктері педагогтардан жедел шешімдер қабылдауды, жаңа қызмет саласымен айналысуды, үнемі өзгеріп отыратын және барған сайын күрделене түсетін жұмыс міндеттері жағдайында ресурстарды басқаруды талап етеді. Электрондық мәдениеттің жаңа жағдайында педагогтың кәсіби шеберлігі білім беру үдерісін ұйымдастырудың қажетті шарты екендігі айқын көрінеді, ол басқалармен қатар студенттерге педагогикалық және ақпараттық қолдау көрсетуде көрінеді. Мұндай шындықтар педагогтың жаңа дағдыларды игеру дағдыларын жетілдіруге және тез игеруіне, олардың технологиялық әлеуетін, цифрлық құзыреттілігін кеңейтуге ықпал етеді.

ӘДЕБИЕТ

[1]. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 12 желтоқсандағы № 827 қаулысы. – Кіру режимі: URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1700000827/history> [Қаралған күні 17.09.2021]

[2]. Аксенова Г.И. Жоғары мектеп мұғалімін кәсіби даярлаудағы психологиялық-педагогикалық тәсілдер: шетелдік тәжірибе. Кіру режимі: URL: cyberleninka.ru/article/n/... [Қаралған күні 17.09.2021]

[3]. МакКлелланд Д.С. Зияткерліктен гөрі құзыреттілікке тестілеу //Американдық психолог. - 1973. - № 28. - Р. 1-14.

[4]. Дж. Равен. Қазіргі қоғамдағы құзыреттілік. - М.: Когито-Центр, 2002. – 148 с.

[5]. Гузенко А. Ю., Кузин А. С. Ақпараттық сауаттылық - табысты еуразиялық интеграцияның шарты ретінде //Әскери істердің гуманитарлық мәселелері. - 2017. - № 2 (11). - Б. 23—25.

[6]. Тубеева Ф. К. Педагогикалық университетте дефектологиялық білім берудің болашақ бакалаврларының ақпараттық құзыреттілігін қалыптастыру. - Владикавказ., 2017. - 157 б.

- [7]. Ильяшенко Л.К. Мешкова Л.М. Құзыреттілікке негізделген тұжырымдамалық өріс: құзыреттілік, құзыреттілік, математикалық құзыреттілік, кәсіби құзыреттілік. Ғаламдық ғылыми әлеует. //Педагогика және психология. – 2014. - № 3 (36). - Б.16-17.
- [8]. Таубаева Ш.Т., Лактионова С.Н. Педагогикалық инновация білім беру жүйесіндегі жаңашыл теориясы мен практикасы ретінде. – Алматы, 2001 – С.24-26.
- [9]. Майгельдиева Ш.М. Білім берудегі құзыреттілік, құзыреттілік және құзыреттілік тәсіл ұғымдары мәселесі бойынша. //Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті /ХАБАРШЫ/ «Педагогика ғылымдары» сериясы. – 2016. - №1(49). – 79 с.
- [10]. Барретт М.Ж., Альфонсус К.Б., Хармин М. Неге бірге жиналатын білікті ғалымдар жеткіліксіз, дисциплиналық көшбасшылыққа оқыту //БиоҒылым. - 2019. - Басылым 69. - № 9. - P. 736-745.
- [11]. Ракко Г., Оборн Е., Барретт М. Бірлескен кәсіби шеберлікті дамыту: білім беру серіктестеріндегі академиялық ұйымдардағы мәртебені саралауды зерттеу. Алматы, 2017. – Б. 22.
- [12]. Барр Х., Форд Дж., Грей Р., және т.б. Кәсіптік білім беру жөніндегі нұсқаулық. Кәсіптік білім берудегі жетілдіру орталығы (CAIPE), маусым 2017. – Кіру режимі: URL: <https://www.caipe.org/resources/publications/caipe-publications/caipe-2017> [Қаралған күні: 24.04.2020].
- [13]. Ракко Г. Бірлескен кәсіби шеберлікті дамыту: білім беру серіктестіктеріндегі академиялық ұйымдардағы мәртебенің дифференциациясын зерттеу //Халықаралық адам ресурстарын басқару журналы. – 2017. – P.22.
- [14]. Карретеро С., Вуорикари Р., Пуни И. Сегіз біліктілік деңгейі бар азаматтарға арналған цифрлық құзыреттілік шеңбері және оны пайдалану мысалдары. - Еуропалық одақтың баспа кеңсесі, 2017. – Кіру режимі: URL: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC106281/web-digcomp>). [Қаралған күні: 24.06.2021].
- [15]. Полевая, М. В. Сандық экономика маманының құзыреттілік моделі. – Кіру режимі: URL: <http://www.fa.ru/org/dpo/finprofessional/Documents/news/2019/11/.pdf> – [Қаралған күні: 30.07.2021].

REFERENCES

- [1]. «Cifrlıq Qazaqstan» memleketlik baǵdarlamasını bekitiw twralı (About approval of the state program "Digital Kazakhstan"). Qazaqstan Respwblıkası Ükimetiniń 2017 jilǵı 12 jeltoqsandaǵı № 827 qawlısı. – Kirw rejimi: URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1700000827/history> [Qaralǵan küni 17.09.2021] [in Kaz]
- [2]. Aksenova G.İ. Joǵarı mektep muǵalimin kásibi dayarlawdaǵı psixologiyalıq-pedagogikalıq tásilder: şeteldik tájiribe (Psychological and pedagogical approaches to the professional training of high school teachers: foreign experience). Kirw rejimi: URL: cyberleninka.ru/article/n/... [Qaralǵan küni 17.09.2021] [in Kaz]
- [3]. MakKlelland D.S. Ziyatkerlikten góri quziretilikke testilew (Competency testing rather than intelligence) //Amerikandıq psixolog. - 1973. - № 28. - P. 1-14 [in Kaz]
- [4]. Dj. Raven. Qazirgi qoǵamdaǵı quziretilik (Competence in modern society). - M.: Kogito-Centr, 2002. – 148 p. [in Kaz]
- [5]. Gwzenko A. Yu., Kwzin A. S. Aqparattıq sawattılıq - tabıstı ewraziyalıq integraciyanıń şartı retinde (Information literacy as a condition for successful Eurasian integration) //Áskerı isterdiń gwmanıtarlıq máseleleri. - 2017. - № 2 (11). - P. 23—25 [in Kaz]
- [6]. Twbeeva F. K. Pedagogikalıq wniwersıtette defektologiyalıq bilim berwdiń bolaşaq bakalavrlarınıń aqparattıq quziretiligin qalıptastırw (Formation of information competence of future bachelors of defectology education at the Pedagogical University). - Vladikavkaz:, 2017. - 157 p. [in Kaz]

[7]. İlyaşenko L.K.Meşkova L.M. Quzirettilikke negizdelgen tujırdamalıq öris: quzirettilik, quzirettilik, matematikalıq quzirettilik, kásibi quzirettilik. Ğalamdıq ğılımı älewet (Conceptual field based on competence: competence, competence, mathematical competence, professional competence. Global scientific potential.). //Pedagogıka jáne psixologiya. – 2014. - No 3 (36). - P.16-17 [in Kaz]

[8]. Tawbaeva Ş.T., Laktionova S.N. Pedagogikalıq innovaciya bilim berw júyesindegi jañaşıl teoriiyası men praktikası retinde (Pedagogical innovation as an innovative theory and practice in the education system). – Almatı, 2001 – P.24-26 [in Kaz]

[9]. Maygeldieva Ş.M. Bilim berwdegi quzirettilik, quzirettilik jáne quzirettilik täsil uđımdarı mäselesi boyınşa (On the concepts of competence, competence and competency-based approach to education). //Abay atındağı Qazaq ulttıq pedagogikalıq wñiversiteti /XABARŞI/ «Pedagogıka ğılımdarı» seriyası. – 2016. - №1(49). – 79 p. [in Kaz]

[10]. Barrett M.J., Alfonsws K.B., Xarmın M. Nege birge jınalatın bilikti ğalımdar jetkiliksiz, disciplinalıq köşbasılıqqa oqıtıw (Why there are not enough qualified scientists to gather together, to teach disciplinary leadership) //BıoĞılım. - 2019. - Basılım 69. - № 9. - P. 736-745 [in Kaz]

[11]. Rakko G., Oborn E., Barrett M. Birlesken kásibi şeberlikti damıtıw: bilim berw seriktesterindegi akademiyalıq uyımdardağı mártebeni saralawdı zerttew (Development of joint professional skills: a study of the analysis of the status of academic organizations in educational partners). Almatı, 2017. – P. 22 [in Kaz]

[12]. Barr X., Ford Dj., Grey R., jáne t.b. Kásiptik bilim berw jönindegi nusqawlıq (Guidelines for vocational education). Kásiptik bilim berwdegi jetildirw ortalıǵı (CAIPE), mawsım 2017. – Kirw rejimi: URL: <https://www.caipe.org/resources/publications/caipe-publications/caipe-2017> [Qaralǵan küni: 24.04.2020] [in Kaz]

[13]. Rakko G. Birlesken kásibi şeberlikti damıtıw: bilim berw seriktestikterindegi akademiyalıq uyımdardağı mártebeniń differenciācijasın zerttew (Development of joint professional skills: a study of the differentiation of status in academic organizations in educational partnerships) //Xalıqaralıq adam reswrstarın basqarw jwrnalı. – 2017. – P.22 [in Kaz]

[14]. Karretero S., Vworıkarı R., Pwnı İ. Segiz biliktilik deńgeyi bar azamattarǵa arnalǵan cıfrlıq quzirettilik şebberi jáne onı paydalanw mısaldarı (Digital Competence Framework for Citizens with Eight Qualifications and Examples of Its Use). - Ewropalıq odaqtıń baspa keńsesi, 2017. – Kirw rejimi: URL: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream> [Qaralǵan küni: 24.06.2021] [in Kaz]

[15]. Polevaya, M. V. Sandıq ékonomika mamanınıń quzirettilik modeli (Competence model of digital economy specialist). – Kirw rejimi: URL: <http://www.fa.ru/org/dpo/finprofessional/Documents/news/2019/11/.pdf> – [Qaralǵan küni: 30.07.2021] [in Kaz]

ЗНАЧЕНИЕ ЦИФРОВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГА

* Акпарова Ж.¹, к.п.н., профессор, Академия «Volashaq», Караганда,
Казахстан, e-mail: zhan_mus@mail.ru

Аннотация. Статья посвящена на вопросы повышения качества жизни населения Казахстана за счет использования цифровых технологий, а также на переход экономики страны на принципиально новую траекторию развития, которая в долгосрочной перспективе обеспечит создание цифровой экономики, перехода образования на дистанционное обучение, а также обучение в режиме онлайн в связи со сложившейся ситуацией в мире - пандемии вопросах, связанных с приобретением новых цифровых компетенций, которые становятся обязательными и необходимыми для подготовки будущего квалифицированного специалиста.

В статье раскрываются основные понятия темы, в том числе необходимость для учителей быстро осваивать возникающие цифровые технологии, связанные с сегодняшними условиями жизни, а также расширение их компетенций для работы в новых условиях. Особое внимание уделяется уровням исследования понятий «компетенция», «цифровая компетенция», «компьютерная грамотность и цифровая компетенция педагогов».

Кроме того, представлены группы компетенций, необходимые учителю для успешного осуществления образовательной деятельности, и обзор концепций цифровых компетенций в разных странах, национальных моделей зарубежных компетенций.

В конце статьи представлен опыт Академии «Bolashaq» в формировании и развитии цифровых компетенций педагогов, которых используют в подготовке будущих молодых специалистов в соответствии с современными требованиями.

Ключевые слова: компетентность, цифровая компетентность, значение цифровой компетентности в образовании, педагог, цифровая компетентность педагога.

THE IMPORTANCE OF DIGITAL COMPETENCE IN TEACHER ACTIVITIES

*Ақпарова Ж.¹, с.п.с., профессор “Bolashaq” academy, Qaragandy, Kazakhstan, e-mail: zhan_mus@mai.l.ru

Abstract. The article is devoted to the issue of improving the quality of life of the population of Kazakhstan through the use of digital technologies in the context of the transition of the country's economy to a new development trajectory, which in the long term will ensure the creation of a digital economy, the transition of education to distance learning and online training in connection with the COVID – 19 pandemic. Particular emphasis is placed on issues related to the acquisition of new digital competencies, which become mandatory and necessary for teachers in the training of a future qualified specialist.

The article reveals the basic concepts of the topic, including the need for teachers to quickly master the emerging digital technologies associated with today's living conditions, as well as expanding their competencies to work in new conditions. Particular attention is paid to the levels of research of the concepts of "competence", "digital competence", "computer literacy and digital competence of teachers."

In addition, there are presented groups of competencies necessary for a teacher to successfully implement educational activities, and an overview of the concepts of digital competencies in different countries, national models of foreign competencies.

At the end of the article, the experience of the Bolashak Academy is presented in the formation and development of digital competencies of teachers who are used in the training of future young specialists in accordance with modern requirements.

Keywords: competence, digital competence, the value of digital competence in education, teacher, teacher's digital competence.

Статья поступила 17.11.2021